

Date: 05-12-2024

Author: Maarten van Gaans – Gijbels, mvgaans@vemobin.nl

Inleiding

Namens VEMOBIN willen wij onze bijdrage leveren aan de internetconsultatie van het Nationaal Klimaatplan 2025-2035. De raffinagesector erkent de noodzaak van klimaatverandering en onderschrijft de nationale en internationale afspraken die zijn gemaakt om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en klimaatneutraliteit te bereiken.

Als sector dragen wij al jaren actief bij aan verduurzaming. Door investeringen in innovatie en technologieën, procesoptimalisatie en samenwerking binnen Europese en internationale kaders blijven wij werken aan een duurzame toekomst. Zo heeft de sector aanzienlijke stappen gezet op het gebied van elektrificatie, circulaire processen, en koolstofafvang en -opslag (CCS).

Onze inzet is gericht op het realiseren van de doelen van het Klimaatakkoord, de Europese Green Deal, en het Fit-for-55-pakket, met oog voor de haalbaarheid, betaalbaarheid en rechtvaardigheid van maatregelen. Wij geloven dat de energietransitie niet alleen een uitdaging is, maar ook een kans biedt om onze economische kracht te versterken en een leidende rol te spelen in de verduurzaming van de industrie.

Wij ondersteunen de integratie van klimaatdoelen met economisch beleid, zoals benadrukt in het recente rapport van Mario Draghi over het concurrentievermogen van Europa. In dit rapport wordt gewezen op de noodzaak van een gezamenlijke aanpak om innovatie te versnellen, energieprijzen te verlagen en strategische afhankelijkheden te verminderen. Deze uitdagingen zijn van groot belang voor de raffinagesector en onderstrepen de noodzaak van een consistent Europees beleid dat innovatie en duurzame groei stimuleert.

Wij zien het Klimaatplan 2025-2035 als een belangrijke stap om de transitie verder vorm te geven. Tegelijkertijd benadrukken wij dat realisme, consistentie en samenwerking essentieel zijn om deze transitie te laten slagen. In deze consultatie doen wij concrete voorstellen om de ambities van het Klimaatplan te verwezenlijken, met behoud van een concurrerende en innovatieve raffinagesector in Nederland.

---

1. Realisme en haalbaarheid van emissiereductie

Toelichting:

De raffinagesector is een van de sleutelspelers in de Nederlandse economie en essentieel voor de energievoorziening en chemische industrie. Hoewel verduurzaming mogelijk is, vereist dit realistische tijdslijnen en aandacht voor technologische haalbaarheid. Veel technologieën die nodig zijn, zoals CCS (Carbon Capture and Storage) en groene waterstof, staan nog in de ontwikkelingsfase. Overhaaste beleidsdoelen kunnen leiden tot wegleffecten, zoals verplaatsing van productie naar landen met lagere kosten en hogere emissie-intensiteit dankzij minder strenge regelgeving. De brandstoffenmarkt is namelijk mondiaal van karakter en (bio-)brandstofproductie in Nederland concurreert direct met producenten buiten de Europese Unie.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- Het Klimaatplan erkent dat de weg naar klimaatneutraliteit afhankelijk is van innovatie en grootschalige opschaling van nog jonge technologieën zoals groene waterstof en elektrificatie (p. 18).

- De afhankelijkheid van infrastructuur en netwerken, zoals CO₂-transport en elektrificatie, is een bekende bottleneck (p. 16-17).

Aanbeveling:

- Hanteer een gefaseerde aanpak om leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie tijdens de transitie te garanderen.
- Bied investeringskaders aan die bedrijven ondersteunen bij nieuwe technologieën. Behoud fiscale vrijstellingen, en stimuleer de vraag naar duurzamere producten door hogere normen.

2. Kosten en betaalbaarheid

Toelichting:

De raffinagesector draagt al fors bij via emissierechten en belastingen. Extra lasten zonder financiële steun dreigen verdienmodellen te schaden. Dit kan leiden tot banenverlies en verplaatsing van activiteiten naar landen met een lagere kostenbasis en minder strenge regelgeving.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- Het Klimaatplan benadrukt dat rechtvaardigheid en betaalbaarheid leidende principes zijn (p. 7). Echter, de specifieke economische druk op energie-intensieve sectoren zoals raffinage wordt niet expliciet genoemd.
- Sectoren die veel bijdragen aan verduurzaming moeten aanspraak kunnen maken op ondersteuningsmaatregelen (p. 19).

Aanbeveling:

- Ontwikkel een ondersteuningsregeling in voor energie-intensieve sectoren, zoals subsidies voor verduurzamingsprojecten en verlaging van accijnzen op duurzame brandstoffen.
- Zorg dat kosten in verhouding staan tot wat bedrijven kunnen dragen.

3. Concurrentiekracht behouden in een wereldwijde markt

Toelichting:

De raffinagesector staat voor de uitdaging om te concurreren in een wereldmarkt terwijl in Europa de emissierechten onder het ETS tegen 2039 worden afgebouwd. Dit betekent dat de sector na deze datum moet opereren zonder gratis emissierechten, terwijl in andere werelddelen vaak minder strenge emissienormen gelden. Dit balansvraagstuk vraagt om gerichte maatregelen om de internationale concurrentiepositie te behouden zonder de klimaatdoelen in gevaar te brengen.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- Het Klimaatplan benadrukt de noodzaak van een gelijk speelveld binnen de EU, maar erkent ook dat wereldwijde verschillen in regelgeving uitdagingen blijven opleveren (p. 19-20).
- De Fit-for-55-voorstellen van de EU, inclusief het Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM), zijn bedoeld om het risico op carbon leakage te beperken, maar bieden nog geen volledige bescherming tegen mondiale concurrentiedruk (p. 20).

Aanbeveling:

- Werk een sectorale aanpak uit die rekening houdt met de specifieke situatie van energie-intensieve industrieën zoals de raffinagesector. Dit kan onder andere door middel van fiscale maatregelen die helpen om de competitiviteit te behouden terwijl ETS-rechten worden afgebouwd.
- Stimuleer bilaterale samenwerkingsverbanden met landen buiten de EU die vergelijkbare klimaatinspanningen leveren, om gelijkwaardige concurrentievoorwaarden te bevorderen.

4. Beperken van nationale koppen op Europees beleid

Toelichting:

Het succes van Europees beleid hangt af van uniforme implementatie. Extra eisen op nationaal niveau belemmeren bedrijven die concurreren binnen de Europese Unie en daarbuiten, en kunnen leiden tot hogere kosten zonder bijkomend klimaatvoordeel.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- Het Klimaatplan erkent de noodzaak van samenwerking binnen EU-verband om overlapping en inconsistentie te vermijden (p. 19).
- Nationale koppen worden niet expliciet afgeraden, maar vormen een risico voor een gelijk speelveld (p. 20).

Aanbeveling:

- Formuleer expliciet beleid dat nationale koppen op EU-maatregelen voorkomt.
- Introduceer een toetsingsmechanisme om de consistentie van nationaal beleid met Europees beleid te waarborgen.

5. Infrastructuur voor koolstofverwijdering en -opslag

Toelichting:

Koolstofverwijdering is cruciaal in het compenseren van resterende emissies. De raffinagesector kan bijdragen aan grootschalige CCS-projecten, maar succes hangt af van tijdige ontwikkeling en financiering van infrastructuur. Internationale samenwerking is essentieel om grensoverschrijdende infrastructuur te realiseren.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- CCS wordt genoemd als een belangrijk spoor om resterende emissies te compenseren (p. 13). Het succes hiervan is afhankelijk van publieke en private investeringen in transport- en opslagcapaciteit (p. 18).
- Internationale samenwerking wordt onderstreept als een manier om efficiëntie en schaalvoordelen te behalen bij complexe transitieprojecten (p. 19).

Aanbeveling:

- Versnel de ontwikkeling van CCS-infrastructuur door publieke financiering en samenwerking met private partijen te intensiveren.
- Introduceer een routekaart voor CCS met duidelijke mijlpalen en financiële toezeggingen.
- Ondersteun investeringen in internationale infrastructuur van buisleidingen, zoals de Delta Rhine Corridor, die het transport van CO₂ en energiedragers tussen Nederland, Duitsland en andere Europese landen mogelijk maakt. Deze infrastructuur is essentieel voor het verbinden van emissiebronnen met opslaglocaties en versterkt de positie van Nederland als koploper en hub in de energietransitie.

6. Afstemming met andere transities

Toelichting:

De raffinagesector staat niet alleen aan de lat voor de energietransitie, maar ook voor uitdagingen op het gebied van grondstoffentransitie (circulaire economie). Beleidsintegratie tussen de energie- en de grondstoffentransitie is noodzakelijk om overlapping en conflicten te voorkomen.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- De samenhang tussen verschillende transities wordt erkend, maar concrete stappen blijven beperkt (p. 11-13).
- Energie-intensieve industrieën moeten ondersteund worden bij de overgang naar circulaire productie (p. 12).

Aanbeveling:

- Ontwikkel een integrale aanpak die rekening houdt met cumulatieve lasten voor sectoren die betrokken zijn bij meerdere transities.
- Introduceer gezamenlijke subsidieregelingen die inspelen op energie-, grondstoffen- en circulaire economie-uitdagingen.

7. Focus op innovatie

Toelichting:

Innovatie is een cruciaal element voor de verduurzaming van de raffinagesector. Om concurrerend te blijven en emissiereductiedoelen te behalen, moeten bedrijven toegang hebben tot financiering en ondersteuning voor onderzoek naar nieuwe technologieën zoals groene waterstof, geavanceerde biofuels en elektrificatie.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- Innovatie wordt gepositioneerd als essentieel voor de toekomstbestendigheid van de economie (p. 10).
- De technologische vooruitgang van de energietransitie, waaronder de productie van waterstof en energieopslag, wordt benadrukt (p. 17-18).

Aanbeveling:

- Vergroot de omvang van en verbeter de toegang tot financiering voor onderzoek en ontwikkeling specifiek gericht op industriële toepassingen van groene technologieën.
- Faciliteer publiek-private samenwerkingen om innovatie in de raffinagesector te versnellen.

8. Oplossingen voor netcongestie

Toelichting:

Netcongestie belemmert elektrificatie in de raffinagesector. De overstap naar elektrische voertuigen zet extra druk op het elektriciteitsnet. Alternatieve oplossingen, zoals low carbon liquid fuels (LCLFs), bieden een praktische aanvulling om de belasting van het net te verminderen en emissiereducties te realiseren zonder afhankelijk te zijn van grootschalige netverzwaringen.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- Netcongestie wordt genoemd als een groeiend probleem dat de implementatie van duurzame energieprojecten vertraagt (p. 16).
- Het belang van alternatieve technologieën voor het versnellen van de transitie wordt erkend (p. 18).

Aanbeveling:

- Prioriteer industriële aansluitingen in congestiegebieden en ontwikkel flexibele contracten om piekbelasting te verminderen.
- Stimuleer het gebruik van low carbon liquid fuels (LCLFs) als aanvullende oplossing om het elektriciteitsnet te ontlasten. Dit omvat de productie van LCLFs via bestaande raffinage-installaties (hydrocrakers en -treaters) en co-processing. LCLFs kunnen de overgang naar duurzame mobiliteit ondersteunen zonder dat grootschalige netverzwaring nodig is.
- Introduceer beleid dat investeringen in LCLFs ondersteunt, zodat deze brandstoffen een grotere rol kunnen spelen in het sneller verduurzamen van de transportsector.

9. Langetermijnzekerheid in beleid

Toelichting:

Langetermijninvesteringen in verduurzaming vereisen stabiel beleid. Wisselende regelgeving en onzekerheid over subsidies ontmoedigen investeringen in groene technologieën.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- Het belang van voorspelbaar beleid wordt erkend in de context van een stabiel investeringsklimaat (p. 9).
- De noodzaak van langetermijnplannen voor koolstofverwijdering en innovatie wordt benadrukt (p. 18-19).

Aanbeveling:

- Stel een klimaat investeringsfonds in met een looptijd van minimaal 15 jaar voor grootschalige projecten
- Introduceer meerjarige subsidieregelingen en financiële instrumenten om investeringen te stimuleren in de ombouw van bestaande, grootschalige industrieën zodat ook bestaande assets op termijn de transitie naar netto nul emissie kunnen maken.

10. Integratie met Europees beleid

Toelichting:

De raffinagesector is sterk afhankelijk van internationale handel en kan niet concurreren als nationale regels niet aansluiten bij EU-normen. Een geïntegreerde aanpak binnen Europa is essentieel om weglekeffecten en concurrentienadelen te voorkomen.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- Het belang van het Fit-for-55-pakket en harmonisatie binnen de EU wordt benadrukt (p. 19-20).
- Het risico op emissieverplaatsing wordt expliciet genoemd (p. 19).

Aanbeveling:

- Richt een EU-coördinatieplatform op om nationale verschillen in implementatie van klimaatmaatregelen te minimaliseren.
- Stimuleer samenwerking tussen lidstaten bij de ontwikkeling van transnationale infrastructuur zoals waterstofnetwerken.

11. Ondersteuning bij vergroening van arbeidsplaatsen

Toelichting:

De verduurzaming van de raffinagesector vereist niet alleen technologische innovatie maar ook een sterke focus op human capital. Omscholing en het aantrekken van technisch geschoold personeel zijn essentieel.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- Het groeiende tekort aan technisch personeel wordt genoemd als een belemmering voor de energietransitie (p. 17).
- Innovatie in de arbeidsmarkt wordt als noodzakelijk gepresenteerd voor het behalen van klimaatdoelen (p. 10).

Aanbeveling:

- Introduceer specifieke subsidies voor bedrijven die investeren in omscholing van personeel naar groene technologieën.
- Stimuleer samenwerkingen tussen de raffinagesector en onderwijsinstellingen om duurzame technische opleidingen te ontwikkelen.

12. Voorkomen van energietekorten

Toelichting:

Een stabiele energievoorziening is cruciaal voor de raffinagesector. Energietekorten door de overgang naar duurzame energiebronnen kunnen productieprocessen verstoren en economische schade veroorzaken.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- Het risico van mogelijke knelpunten in de voorziening wordt genoemd (p. 13).
- Het belang van energiezekerheid in combinatie met verduurzaming wordt onderstreept (p. 14).

Aanbeveling:

- Introduceer buffermechanismen, zoals strategische energieopslag, om schommelingen in het aanbod van duurzame energie te compenseren
- Prioriteer industriële toepassingen bij toewijzing van elektriciteit in tijden van schaarste.

13. Balans tussen biodiversiteit en energieproductie

Toelichting:

Duurzame energieprojecten mogen niet ten koste gaan van biodiversiteit. De raffinagesector pleit voor duidelijke richtlijnen om conflicten tussen natuurherstel en energieprojecten te minimaliseren.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- Het belang van natuurinclusieve oplossingen wordt expliciet genoemd (p. 13-14).
- Randvoorwaarden voor windenergie op zee en andere grootschalige projecten worden geschetst (p. 14).

Aanbeveling:

- Ontwikkel duidelijke kaders voor natuurinclusieve energieprojecten, met specifieke aandacht voor industriële energieopwekking.
- Stimuleer compensatiemaatregelen voor biodiversiteitsverlies bij de uitvoering van grootschalige energieprojecten.

14. Verduidelijking regelgeving

Toelichting:

Complexe en inconsistente regelgeving vertraagt de verduurzaming van de raffinagesector. Vereenvoudiging en harmonisatie van regels zijn noodzakelijk om investeringen en innovatie te stimuleren.

Onderbouwing uit het Klimaatplan:

- De noodzaak van transparante en eenvoudige regelgeving wordt genoemd in de context van burgerparticipatie, maar geldt ook voor bedrijven (p. 9).
- Integrale beleidsbenaderingen worden als wenselijk genoemd om de lasten te verminderen (p. 14).

Aanbeveling:

- Introduceer een centraal loket voor verduurzamingsprojecten, met snelle vergunningstrajecten en helderheid over subsidiemogelijkheden.
- Harmoniseer regelgeving tussen sectoren en regio's om bureaucratische lasten te verminderen.